

EN UN
LLOC
ANOMENAT
GUERRA

JORDI SIERRA
I FABRA

Premi Abril 2002

laGalera50jove

Primera edició:
maig del 2002

Primera edició en aquesta col·lecció:
juliol del 2011

Segona impressió:
juliol del 2013

Disseny gràfic de la coberta: Mariano Rolando
Disseny gràfic de l'interior: Cass
Fotografia de la coberta: ACI

Maquetació: Montserrat Estévez

Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir
Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© Jordi Sierra i Fabra, 2002
www.sierraifabra.com
© La Galera, SAU Editorial, 2002
per l'edició en llengua catalana

La Galera, SAU Editorial
Josep Pla 95-99 – 08019 Barcelona
www.lagalera.cat
lagalera@grec.cat

Imprès a Egedsa
Roís de Corella, 16
08205 Sabadell

Dipòsit legal: B-26134-2011
Imprès a la UE
ISBN: 978-84-246-4138-2

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

U

Havia estat una setma-

na horrible.

I el cap de setmana va ser, senzillament, desastrós.

Per començar, divendres, el meu pare m'etzibava pel broc gros que tornaria a casar-se i que pensava passar tres mesos de lluna de mel fent la volta al món. I casar-se de seguida, res d'esperar, perquè —va dir-me— “als cinquanta-sis i deu mesos no hi ha temps per a perdre a la vida”. Ella era la Carme, la nostra veïna de sempre, quaranta-un, soltera. Molta dona per a tan poc pare, prim ell, nerviós, rondinaire i àcrata convençut. Però així estaven les coses, i vaig haver d'alegrar-me'n, felicitar-lo i, després, anar-me'n amb una llàgrima de sentiment tot pensant en la mare.

Al meu pare n'hi arribava una i a mi se me n'anava

la meva. Dissabte, qui tocava el dos era la meva nòvia. Bé, m'engegava ella a mi. Un d'aquells cops de peu virtuals —no cal dir en quina part— dels que deixen empremta, perquè va ser inesperat i pels arguments. Em va dir que no n'estava segura. Després de tres anys no n'estava segura? Per l'amor de Déu! Segons la Laia —d'Eulàlia, però Laia sonava més *progre*—, els periodistes som gent inquietant i estranya, i per descomptat no d'aquest món, encara que hi siguem i n'informem. Va dir exactament: “Massa bojós per a ser segurs, i massa treballadors per a ser divertits.” Amb aquests arguments als llavis va besar els meus, va acariciar-me la galta com si fos un nen que acaben de renyar i va desitjar-me sort. Tanmateix, no vaig deixar que s'escapolís tan fàcilment, i tot seguit va tenir lloc una agra discussió en la qual vam dir-nos aquelles “quatre veritats” que romanen sempre al fons del cor, i que no importen, perquè estàs enamorat i perdones, fins que alguna cosa les fa aflorar. I sempre, sempre, hi ha alguna cosa que acaba fent-les aflorar. Però durant la baralla vaig descobrir, davant la meva sorpresa, que sentia més irritació que ganes de plorar. De fet, em vaig sentir estafat. Gairebé vaig estar a punt de dir-li que li havia donat els millors anys de la meua vida i que ara me'ls escopia a la cara després d'haver-los utilitzat i manipulat al seu gust. Perquè la Laia era tot un caràcter. També m'ho podia haver dit abans que em gastés tots els estalvis anant una setmana a Bali a cremar-me.

Per més sarcasme, diumenge, el meu equip de futbol de tota la vida perdia la lliga estrepitosament jugant

a casa i contra el cuer —onze titans que semblaven dro-gats, per la qual cosa van córrer—, pagat pel que anava en segon lloc, això era evident.

Diumenge a la nit, a casa, sol i desconcertat, vaig en-
frontar-me amb mi mateix al mirall i em vaig deixar com
un drap brut; l'altre no va badar boca, perquè tenia tota
la raó. La meva vida era una merda. Jo no en tenia la cul-
pa, però per alguna curiosa raó, ho era. Vaig preguntar-
me on havien anat a parar tots els meus somnis de jo-
ventut.

Aquest va ser el meu cap de setmana. Però dilluns,
tan bon punt vaig arribar a la redacció del diari, tard,
vaig adonar-me que la mala sort, o el que fos, persistia.

Encara no sabia que la meva vida estava a punt de
canviar, i que el destí, al contrari del que Déu fa amb l'u-
nivers, sí que juga als daus amb la gent.

—Nessy, el Capità Tro et vol veure.

No m'agrada que em diguin com el monstre del llac
Ness, moda que va treure en una nit de borratxera
l'imbècil d'en Quim Tomé. Em dic Nèstor. En canvi, el so-
brenom de Capità Tro li anava molt bé al director del dia-
ri, no pas per la faceta heroica, sinó per les implicacions
més rotundes sobre allò de *Tro*. En Ferran Argilés no et
parlava amb gaires miraments ni s'anava en raons. Cri-
dava i manava. Punt. Deia que un diari es fa amb un 90
per cent de geni, un 9 per cent de suor i un 1 per cent
d'informació rigorosa.

En Ferran Argilés mai no somreia ni semblava con-
tent. Com a màxim, alçava una cella i sospirava en se-
nyal d'aprovació i orgull quan veia que el titular de la pri-

mera pàgina del diari feia 10 centímetres d'alt i ocupava tota l'amplada de la portada, encara que la notícia fos tràgica. Tenia el cor folrat de zinc. O de plom. Ni en Superman no hauria pogut fer-hi una ullada.

Que el Capità Tro em cridés un dilluns al matí, tot just haver arribat a la redacció, no podia significar res de bo.

Vaig entrar al despatx després d'haver trucat fluixet a la porta i em vaig quedar com un estaquirot davant la seva taula, dret, esperant que fes el favor d'alçar el cap i mirar-me. Ho va fer, amb els seus ullets greus, les espesses celles aterridorament rectes i el bigoti frondós, que marcava la frontera entre el gèlid nord i l'esquerp i desèrtic sud. Impassible. Va deixar el text que estava revisant, em va mirar de dalt a baix, i llavors va deixar-ho anar sense més ni més, com qui et diu "anem a prendre un cafè".

—Nèstor, te'n vas al Tudzbestan.

Vaig haver de fer memòria. I de pressa.

Al Tudzbestan, antiga república soviètica, hi havia esclatat una cruenta guerra civil, a l'estil de les balcàniques però amb menys ressò internacional —si més no a Europa—, cap a la meitat dels anys noranta. D'una banda, els independentistes tudzbestans. De l'altra, el Kremlin, que no volia el desmembrament total de la ja extingida URSS. I, enmig d'aquests, els partidaris d'altres opcions, a la mateixa zona, que combatien pel seu

compte i sembraven confusió en les escasses alternatives de pau. Durant el conflicte, les tropes russes havien destruït el petit país i més encara la capital, Sezerkanda; però els independentistes no s'havien plegat de braços precisament, i resistien a la desesperada sense cedir ni claudicar. I tampoc no cedien els paramilitars prorussos ni els paramilitars musulmans. Perquè el problema del Tudzbestan era que estava enclavat entre Rússia i les repúbliques islàmiques —Kazakhstan, Kirguizistan, Uzbekistan, Turkmenistan i Tadjikistan—, de manera que una part dels seus escassos milions d'habitants eren russos; una altra part, musulmans, i la resta, simplement tudzbestans sense altres particularitats. Rússia volia seguir exercint-hi el control, sense cedir a la independència; els tudzbestans volien la independència, però sense aliar-se amb els seus veïns d'influència musulmana, i els musulmans volien la independència en forma de república islàmica. Comptat i debatut, un disbarat més en les guerres de la fi del segle xx. Mortaldat, matances, bombardejos, converses de pau, ningú no cedeix i...

Anys de silenci.

Segons les meves informacions, Rússia continuava exercint-hi el control, però res no havia canviat, la guerra seguia latent. Callada, però latent.

—Fa molt que no se'n parla —vaig aventurar cautelós.

Ho havia sentit bé? Acabava de dir-me que aniria al Tudzbestan? Jo?

—No has llegit el diari aquest cap de setmana?

No volia parlar-li del meu pare, ni de la meva nòvia,

ni que havíem perdut la lliga, causes per les quals, dis-sabte i diumenge, havia passat del que era més habitual en la meua vida, tenint en compte que sóc periodista.

—Sí —vaig mentir—, per què?

—Collons, perquè ho posava ben clar a internacional. Hi han trobat petroli.

—Ah, això! —vaig fer cara de pòquer.

—Et sembla poc? —va semblar que se'n burlava, en Ferran Argilés—. Només els faltava això. Són una cagada de mosca al mig d'aquella part d'Àsia, amb prou feines dos milions i escaig d'ànimes; el seu temperament és bel·licós i tenen fama de ser "molt seus"; tenen una guerra paralitzada, estan sense res a causa del conflicte; la capital sembla Beirut als anys vuitanta, i ara els ha donat per trobar petroli.

—I això vol dir que es tornarà a embolicar la troca.

—Ja s'ha embolicat —el director del meu diari va ser categòric—. Els russos han posat el dogal al coll, s'han afanyat a dir que el Tudzbestan forma part del seu territori sobirà, i hi enviaran més tropes, com a Txetxènia. Els tudzbestans, per la seva banda, han recordat que van proclamar la independència i que són sobirans i estan ocupats. Les repúbliques islàmiques de la zona exigeixen que els musulmans del Tudzbestan siguin reconeguts. I així tots. La calma s'ha trencat i ja hi ha trets, però n'hi haurà més.

—I vol que hi vagi com a corresponsal de guerra? —vaig al·lucinar.

—Cap problema?

Vaig pensar en el meu pare, en la meua nòvia —bé, exnòvia—, en...

—No, cap.

—Fa mesos que em demanes alguna cosa més que resseguir el carrer aquí —va recordar-me en Ferran Argilés—. Que si ets un bon fotògraf, que si el que t'agrada és viatjar, que si et posi a prova... —Va encreuar els braços.— Mira, fill, et seré sincer: ets l'última persona que enviaria a aquesta història, perquè no serà una guerra convencional, sinó un pols de dos parells de nassos. Però resulta que casualment, amb l'estiu a les portes, ets l'últim mico que tinc ara mateix. Hi ha tantes guerres a tants llocs que o bé ampliem la plantilla o... —va fer un gest de resignació—. De manera que si no ho vols, tu mateix; però llavors ja cal que vagis buscant feina en una revista del cor, entesos?

—Que no, patró, que no. És que m'ha agafat tan... de sorpresa.

—Un bon periodista ha de tenir la maleta sempre a punt.

—Quant de temps...?

—Com vols que ho sàpiga? —va recuperar la veu de Capità Tro—. Una setmana, dues... un mes! El que faci falta i segons el que vegis, el que expliquis i el que passi! Emporta't el teu equip fotogràfic. Sempre és millor si el coneixes que no un que et donin a baix. Suposo que deus tenir el passaport en regla.

—Sí.

—Doncs ja ho saps. —Em va mirar com un pare que envia el seu fill a la guerra; però no un pare normal, sinó un que té catorze fills asseguts cada nit a taula.— Fes-ho bé, informa, i procura que no t'engeguin un tret.

—Pel que fa a l'idioma...

—Sí? —va arrufar les celles en Ferran Argilés.

—Doncs que sé prou anglès, i una mica de francès i d'italià per a entendre'm, però allà...

—Per l'amor de Déu, Nèstor, ja sé que allà no parlen anglès, sinó tudzbestà i rus! Que t'ho he d'explicar tot? Agafa un pigall!

—Un què?

Aquí se'm va notar la inexperiència. Encara no entenc com el meu director no em va fer tornar a la redacció d'esqueles mortuòries.

—Un intèrpret! —va tronar—. Et penses que els periodistes del *New York Times* o el *Washington Post* dels nassos saben rus o tudzbestà? Tothom contracta nois o noies perquè els serveixin d'ajuda, tant en qualitat de guies locals com d'intèrprets. Si alguna cosa hi ha en aquests països en guerra és un eixam de nens i nenes pels carrers. Surten de sota les pedres. Coneixen dreceres, secrets, es fiquen a tot arreu, informen... i són espavilats: xampurregen l'anglès o el que sigui. Saben la Bíblia en vers. Una propina i els tens al teu servei dia i nit, enganxats al cul. Per a ells és la vida, mengen i fan alguna cosa útil. És l'abecé dels corresponsals, Nèstor!

—Ja, ja —vaig calmar-lo—. Només m'he despistat per això del "pigall" i perquè... bé, encara estic commocionat, senyor.

Va fer cara de començar a penedir-se'n. Però no va canviar d'idea. Al cap i a la fi, si m'engegaven un tret o em feia miques una bomba, tindria un dels seus titulars de deu centímetres tot a l'ample de la primera pàgina.

—Passa per administració perquè et donin diners i el que faci falta, i coordina't amb en Silvestre pel que fa als enviaments de cròniques, material fotogràfic i la logística necessària. Però vés-te'n de seguida, avui millor que demà i demà millor que demà passat. *El País, La Vanguardia, El Periódico, El Mundo, Diario 16, ABC...* tots estan igual, sense gent i amb l'estiu al damunt. Potser fins i tot serem els primers. O els únics —li van brillar els ulls.

—Bé.

—Doncs ja està —va tornar a inclinar-se sobre la taula de treball—. Endavant.

—Gràcies.

No em va tornar la cortesia. Vaig vacil·lar, vaig fer mitja volta i em vaig encaminar cap a la porta del despatx. Amb aquesta oberta, vaig poder sentir-li la veu de nou. Ara més relaxada.

—Nèstor.

—Sí?

—No la caguis. Això serà gros. És la teva oportunitat —va pronunciar les tres frases en to telegràfic. Però finalment va donar emoció a la quarta i última. La definitiva. La que em va fer sentir millor—: I que no et matin, fill.

Em va alegrar que m'ho hagués dit.

Em dic Nèstor Pruneda Segarra. Tinc vint-i-quatre anys, gairebé vint-i-cinc, i sóc fill únic. La meva mare va morir fa cinc anys a causa d'un càncer irreductible, que va apa-

gar-la com si un eclipsi li hagués arrabassat la llum. El meu pare està folrat. Però folrat de debò. Això sí: s'ho ha guanyat ell. És un lluitador. Jo volia ser escriptor, fer un *best-seller*, la primera gran novel·la espanyola del segle XXI. Però no hi va haver manera. Em vaig quedar en el que sóc: periodista. No me'n penedeixo, m'agrada la meva feina; és fascinant entrevistar persones, buscar indicis, perseguir pistes com un detectiu, olorar la notícia, viatjar, i després seure i plasmar-ho en uns quants milers de paraules. Fascinant i efímer. Els diaris d'avui són les escombraries de demà. Unes escombraries necessàries. Crec en els principis bàsics de l'ètica periodística: l'honradesa, l'honestedat, la veritat. I penso que un bon professional s'ha de limitar a formar i a informar.

És a dir: sóc un ingenu.

L'últim romàntic.

El primer que vaig fer en arribar a casa va ser agafar una enciclopèdia i un atlas. A l'enciclopèdia hi havia quatre dades mal donades sobre la meva destinació. El Tudzbestan tenia a penes uns quants milers de quilòmetres quadrats, tot muntanya pura excepte la vall central, a la part més oriental de la qual es trobava la capital, Sezerkanda, dos milions i mig d'habitants —dels quals uns quatre-cents mil eren islàmics i més o menys el mateix nombre de russos— i una renda per càpita típica de la zona, tot just 700 dòlars per habitant i any. L'“idioma oficial” era el rus —segons l'enciclopèdia, que era relativament antiga, set anys, així que no gaire fiable tenint en compte el gir dels esdeveniments— i, per descomptat, el tudzbestà —com era lògic—. Clima, desèrtic. Religió rus-

soortodoxa, sense oblidar “la minoria” musulmana. Moneda local, el tudzi.

Vaig passar a l’atles. Vaig mirar el mapa de la zona. Àsia sud-occidental. Un caos. Abans, la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, l’URSS, formava una sola i enorme taca als mapes. Arran de la caiguda del comunisme i de la independència de la majoria d’aquestes repúbliques, especialment les musulmanes en aquella zona, van néixer una bona munió de nous països, amb fronteres enrevessades que seguien rius o cadenes muntanyoses, i algunes ja tan conflictives que les guerres s’hi succeïen com un dòmino d’efectes imprevisibles. Noms i més noms encara desconeguts per a la major part dels mortals. Si n’hi ha molts que encara no saben gaires coses d’Europa o Llatinoamèrica, com es pot aspirar que sàpiguen que Dusànbe és la capital del Tadjikistan o que a l’Uzbekistan —un país gairebé tan gran com Espanya— hi viuen prop de 23 milions de persones?

Ningú no sap res del seu veí, de manera que encara menys de la ciutat més pròxima, la Comunitat separada pel fanatisme futbolero, el país amb el qual compartim frontera o aquella gent tan estranya que creu en un altre Déu i viu en una terra de foc a l’altra banda del món.

Vaig navegar una estona per Internet sense gaire èxit. Les dades oficials no diferien gaire de la meua enciclopèdia i el meu atlas. Vaig visitar els diaris més importants del món i vaig recollir informació d’última hora per fer-me una mica més d’idea del que m’esperava i de com estava la situació. Em sentia excitat, nerviós, però també feliç. Que el meu pare fos feliç, que la Laia topés

de cara amb la realitat, que el meu equip purgués els resultats d'un any dissemblant. Jo me n'anava de corresponsal de guerra a l'altra banda del món. Adrenalina pura. A fer punyetes tot plegat.

Es deia que hi havia calma.

Però una calma falsa. Tots esmolaven de nou els ganivets. El petroli era el Sant Greal de l'esperança humana. El Tudzbestan s'havia convertit en la nova Terra Promesa del Món Civilitzat. Moisès Shell se'n volia apoderar.

Per rematar la recerca em vaig abocar a la CNN.

El meu anglès és bastant bo, però el practico poc. Me n'adonava cada vegada que intentava parlar amb una turista o feia una entrevista a algú de l'altra banda de l'Atlàntic. Els anglesos el pronuncien com si vocalitzessin recitant Shakespeare. Els americans el masteguen com si anessin a escopir-lo. Per a ells, *maharan* —amb la primera *a* gairebé inexistent— era *Manhattan*, i *hosperal* —el mateix amb la *e*—, *hospital*. Vaig preguntar-me com seria parlar un mal anglès per part d'un espanyol amb un mal —o pèssim— anglès per part d'un o una tudzbestana.

Millor si era “una” tudzbestana.

Havia d'oblidar la Laia com més aviat millor, perquè no em fes mal.

Però... com s'obliden tres anys?

El fet de pensar en la Laia va fer que em descentrés. La CNN va donar imatges del Tudzbestan una hora després d'haver-la sintonitzat i llavors el meu cap ja estava a punt de caure en la depressió. Tot era la Laia. Em vaig concentrar, però la CNN no va oferir gairebé res que val-

gués la pena tenir en compte. Van dir una cosa així com que Rússia ja havia decidit l'enviament d'un gran contingent de tropes —no sé quants milers de soldats i tancs—, i que els independentistes tudzbestans, que hom creia extingits i ara sortien de sota les pedres, s'estaven reorganitzant per oferir la més dura de les batalles. Mentrestant, els paramilitars musulmans mantenien la seva posició de lluitar contra els dos bàndols, russos i tudzbestans, per aquest ordre. És a dir, primer fer fora els russos, i després aconseguir el reconeixement de la seva minoria, tot i que no era clar si amb la secessió del sud del país o amb què.

El petroli, democràticament, era tant al nord com al sud i el centre, al llarg de la vall que dividia l'abrupte i muntanyós país en dos.

La CNN va oferir imatges de la meva destinació: Sezerkanda.

En Ferran Argilés tenia raó. La capital del país era una espècie de Beirut dels vuitanta en versió russoasiàtica. Si al Líban, la Suïssa de l'Orient Pròxim, totes les faccions en lluita havien aconseguit arrasar la ciutat al llarg de la seva implacable guerra fanàtica, a Sezerkanda les coses no havien anat millor. Tot era en ruïnes.

I es disposaven a matar-se per ella.

I jo hi seria.

La meva depressió va augmentar, però no per la meva feina i pel fet que, de sobte, em sentís tan petit, sinó per la Laia.

Vaig despenjar el telèfon i vaig marcar el seu número.

—Sí? —vaig escoltar la seva veu.

M'havia dit que tornaria a viure, a sortir, a muntar-s'ho de puta mare, que havia de recuperar el "temps perdut" —?—, deixar-se anar, "treure's del damunt la meva empremta" —??—, obrir-se, conèixer gent, i "descobrir tot el que s'havia perdut estant amb mi tant de temps" —???

Em va alegrar trobar-la a casa, no puc negar-ho. Creia que estaria fent la boja en una discoteca.

—Laia, sóc jo.

—Ah —va mostrar-me la seva indiferència.

—Només volia que sabessis que me'n vaig al Tudzbestan, com a corresponsal.

—On és això?

—A l'Àsia sud-occidental. És una de les repúbliques de la Unió Soviètica.

—T'has tornat boig.

—Per què?

—No em pensava que estiguessis tan desesperat.

—M'hi fa anar el diari. No té res a veure amb la nostra història.

—I què hi ha allà?

—Una guerra.

Això almenys li va fer impressió.

—Segur que no hi vas per mi, perquè estàs dolgut?

—Segur.

—No et crec —va sospirar—. I en el fons m'estimo més no creure't.

—Per què?

—Perquè si has triat una cosa tan perillosa i desesperada, vol dir que m'estimes molt.

Em vaig quedar mut.

—Nèstor?

Li deia que sí, que l'estimava molt, i em posava a plorar? Un té la seva dignitat.

—Sí.

—Vés amb compte, d'acord?

—Ho faré.

—L'any passat van morir gairebé cent periodistes en conflictes armats —em va informar—. Ho vaig llegir.

—Et trucaré quan torni, Laia, tot i que seré fora unes quantes setmanes —vaig acomiadar-me'n aclaparat.

—Adéu, Nèstor —va ser l'última cosa que vaig escoltar dels seus llavis.

El viatge va ser fastigós.

Primer, amb avió fins a Frankfurt, perquè sempre cal passar per un aeroport europeu —Frankfurt, París, Amsterdam— per a anar on sigui si és lluny o bé es tracta d'un país estrany. Després, un segon vol fins a Astana, que malgrat el nom és la capital de la República del Kazakhs-tan. Finalment, un tercer vol, fins a la ciutat més pròxima a la frontera amb el Tudzbestan, l'alibad. Comptat i debatut, quan vaig posar-hi els peus a terra, sota un sol de justícia, havia fet unes trenta hores de viatge, un terç de les quals havia cremat en esperes en aeroports. La primera pregunta que em vaig fer va ser la més habitual.

Què hi feia jo, allà?

Vaig passar el control de passaports i la duana. M'ho

van escorcollar tot mentre m'observaven amb ull crític. No duia cap revista amb senyores despullades, de manera que no van poder requisar-me-la, si bé em van clavar un parell de mirades sospitoses. En canvi, sí que em van preguntar per la traducció a l'anglès del títol de la novel·la que havia estat llegint durant el trajecte. Quan es van interessar, naturalment amb un anglès macarrònic adornat amb una mica de francès, pel motiu del meu viatge, i els vaig dir que era corresponsal, la seva darre-
ra ullada va ser d'indiferència.

L'agència de lloguer de cotxes de l'aeroport de lalibad era petita, i vaig haver d'esperar el meu torn perquè tenia dues persones davant, una vestida com un home de negocis i l'altra convertida en una espècie d'Indiana Jones. El seu grup s'esperava a uns quants metres, parlant animadament. Tots amb pantalons curts, botes fortes, armilles amb milers de butxaques, barrets. Se n'anaven a l'aventura.

Em va tocar el torn.

—Un cotxe, petit, si us plau.

—Periodista?

—Sí.

—Em sap greu. No hi ha cotxes.

—Com que no hi ha cotxes?

—No hi ha cotxes. Em sap greu —va repetir-me l'empleada parlant un anglès millor que els de la duana.

—Però...

Vaig allunyar-me del taulell, desconcertat. Més enllà dels vidres del petit aeroport, la desèrtica duresa de la terra em va produir vertigen. Què hi feia jo, allà, tirat,

sense cotxe per a poder passar la frontera? Evidentment, no era l'única manera d'entrar al Tudzbestan.

Potser a la ciutat mateix...

—D'on ets? —vaig sentir una veu al meu costat.

Vaig girar el cap. Havia viatjat amb mi des de Frankfurt. Era un home d'uns quaranta anys, de cara rodona i vermella, cabell rosset i curt, i ulls perspicaces. Vestia de manera informal i amb una certa deixadesa. Sostenia una bossa professional. Massa professional.

—Sóc espanyol, de Barcelona.

—Jo sóc d'Hamburg —va allargar-me la mà.

Una mà forta, molt forta.

—Periodista?

—És clar —em va fer l'ullet—. No ets veterà, oi?

—No.

—Ja. —Va fer un gest en direcció a l'agència de lloguer.— No els diguis mai que ets periodista. No ens lloguen cotxes. Saben que, o no els tornem, o bé ho fem plens de forats.

Això era experiència.

—Què has fet tu?

—Jo ja el vaig reservar des d'Hamburg. M'havia imaginat que al vol hi hauria algun col·lega i estava esperant. Sempre és bo anar acompanyat. I de passada compartirem despeses. D'acord?

—D'acord.

Vam tornar a encaixar i em vaig sentir molt millor. No solament pel fet d'anar-me'n d'allà, sinó per la companyia.

—No deus saber alemany, oi?

—No. I tu, saps espanyol?

—Només *Olé* i *Bravo* i *Costa Brava*.

Condemnats a l'anglès. A vegades m'emprenyava molt haver de transigir i utilitzar el maleït idioma dels ianquis per a fer-me entendre. Un no és antiglobalització perquè sí.

—Em dic Nèstor.

—Jo em dic Mahler. Gustav Mahler. —Va somriure fent un gest evident que em va estalviar qualsevol comentari sobre allò, i vam esdevenir còmplices quan també en el meu rostre va aflorar un somriure irònic.

El seu cotxe de lloguer era una espècie de vehicle rus de sabor ranci, semblant a l'*Skoda*, línies antiquades, i de color negre. L'havia demanat així: negre. De camuflatge. Va seure al volant i jo ho vaig fer al seu costat després d'haver guardat les bosses al darrere. Poc equipatge. El viatge fins a la frontera va ser curt, amb prou feines dues hores, i vam estar xerrant pels colzes perquè al nostre voltant no hi havia res per veure. La terra era vermellosa i estava rompuda pel sol i la sequedat. Vaig haver d'adaptar-me de pressa a l'accent del meu company. Quan vam arribar al lloc de control, vam veure que només hi havia vigilància en una banda, la del país on érem. A l'altra banda, res. Ja no hi havia ni llei ni ordre, només la guerra. La vigilància, a més, era extrema. Hi devien tenir apostat un destacament i dos tancs. Potser tenien por que es produís una onada de refugiats, perquè una invasió... Els soldats van veure les nostres credencials i ens van deixar passar sota l'encuriosida mirada de la resta. A velocitat reduïda i per si de cas, vam

travessar el que en un altre temps devia haver estat un lloc fronterer a la part tudzbestana. Al cap d'uns quants metres, en Mahler es va aturar.

—Ajuda'm.

Vam baixar, va obrir la seva bossa sense treure-la del maletger i va agafar-ne dos potets de pintura blanca i dos pinzells, o més ben dit, dues brotxes petites. Vam acostar-nos al capó i hi va escriure, amb caràcters gruixuts i visibles, la paraula *PRESS*.

—El mateix a les dues portes. Jo vaig al darrere. —Va passar-me un pinzell i un pot.

Ho vam escriure fins i tot al sostre, perquè des de les muntanyes ens veurien passar molt avall, un escarabat a la carretera. No volíem que ens plogués un morter del cel. Després del que havia passat a l'agència de lloguer de cotxes, allò em va demostrar que jo era un passerell i el meu nou amic un professional.

Així doncs, havia tingut sort.

Dos quilòmetres més enllà de la frontera vam travessar el primer poble, deshabitat i destruït. No hi havia ningú, ni del bàndol local ni de l'invasor. Unes quantes cases cremades i res més. Ja no xerràvem pels colzes. Anàvem amb els cinc sentits posats en el que fèiem, i vigilant fins i tot amb els ulls al clatell. Al cap de vint quilòmetres vam arribar a la primera ciutat, segons els mapes, la tercera més important del país. Ara era una ciutat fantasma, devorada per les bombes i la metralla que l'havien esclafada.

Era en la meva primera guerra, ara sí.

Per fi veia la veritable crueltat de la raça humana.

—I tota aquella gent? —vaig xiuxiuejar en veu alta.

—Si poguéssim alçar-la i sacsejar-la, caurien com formigues. S'amaguen sota terra, t'ho asseguro. Ho vols veure?

Va aturar el cotxe i vam baixar. Es va limitar a treure un cigarret, a encendre'l, a fer-hi una pipada i a esperar.

Un moviment, una pedra que s'aparta, un nen. Un altre moviment, una ombra que surt d'una esquerra, una vella. Un moviment més, emergint d'alguna part impossible sota la runa, una nena.

Un minut, deu nens, nenes, dones, vells, velles.

Dos minuts, dues dotzenes de persones.

Cap home.

Caminaven lentament, van encerclar-nos com fantasmes, espectrals, desnodrits i espantats. En Gustav Mahler em mirava a mi. Jo a ells.

—No em diguis que no fumes.

—No.

—Porta sempre tabac a sobre. Per un cigarret és possible que et venguin la seva mare. I no diguem per menjar.

Unes quantes mans es van estendre cap a nosaltres. Els rostres eren famèlics, desesperats. Rostres empesos cap a la més baixa condició humana. L'alemany va treure un paquet per a ells.

—Fes les teves primeres fotos —va aconsellar-me el meu company—. Val més ara que després. I benvingut al paradís, Nèstor.

Feia uns quants quilòmetres que no parlàvem, circulàvem amb calma per aquell món buit i desèrtic, tan deshabitada en aparença com la lluna. Malgrat tot, es mataben per ell, devien estimar-lo. La terra sempre s'estima, sigui quin sigui el seu color. L'estimaven abans, sense petroli, i ara amb més motiu. La meva ment era ja plena de les mirades i els rostres dels primers habitants que acabava de fotografiar. Em vaig sentir aclaparat, i vaig trencar el silenci.

—Quant temps fa que hi estàs ficat, en això?

—Tretze anys.

—I quantes guerres?

—Les guerres no es poden comptar —va sospirar—.

Per a mi és la mateixa guerra aquí i allà. Uns tenen una cosa que uns altres volen o bé uns volen una cosa que uns altres no estan disposats a donar. Això és tot. El Gran Resum.

—Escèptic?

—No. —El seu to em va semblar sincer.— Hi ha el que hi ha, i punt.

—Estàs casat?

—Casat i amb cinc fills —em va fer l'ullet—. Hi ha temps per a tot, amic meu.

—Volies ser corresponsal de guerra?

—No exactament. El meu somni era fotografiar animals, ser una estrella del *National Geographic*. Però ja ho veus. I tu?

—Jo volia viatjar, ser lliure, independent.

—Llavors, benvingut a la llibertat —va esbufegar amb sarcasme.

—Vas estar a Txetxènia o als Balcans?

—Txetxènia, Rwanda, Eritrea, Kuwait, Iraq, Bòsnia...

—T'hi has acostumat?

—Escolta —va clavar-me una breu mirada de reüll—.

Si ets aquí, és perquè tu tens alguna cosa, de manera que oblida't de mi i de la resta. No facis preguntes als altres, fes-te-les a tu mateix. Ningú no té respostes. Acostumar-s'hi? Un no s'acostuma mai a la mort, però és aquí, existeix; i tot i que no crec que sigui un heroi ni un ens privilegiat, sóc dels que sí que creu que si tu i jo no fóssim aquí per a explicar-ho, ningú no en sabria res. Així que oblida't també d'aquests rotllos. —El seu rostre mostrava ara una greu serietat.— No m'agrada donar consells, però te'n donaré un: lliura't en cos i ànima com més aviat millor a la feina. I recorda que és això: la teva feina. Això significa que primer has de fer la foto, i després, si vols, ajudes, t'hi involucres, plores, te n'oblides, et cagues en Déu o... el que sigui. Però primer la foto. Tots ens hi sentim implicats. No lluites per no prendre partit, perquè ho faràs. És inevitable. És com una defensa contra el que et cau al damunt, i el que se t'enfonsa dintre teu mentrestant. Però si vols fer alguna cosa de debò pels uns i els altres, encara que més per les víctimes, per descomptat, tu fes la teva feina. Aquesta foto pot fer que el teu cap de Govern i el meu decideixin fer-hi alguna cosa, o els maleïts ianquis, o l'ONU. Una foto remou més consciències que mil paraules, i mil paraules més consciències que el silenci o el no res. Ets aquí per portar l'horror a les cases dels teus lectors i colpejar-los la consciència, i els l'has de dur. Altrament, hauria valgut

més que haguessis anat a cobrir el Festival de Cannes.

Havia estat un llarg discursset, i amb el seu anglès, però vaig copsar-ne el sentit. La Laia va dir-me una vegada que no entenia com els periodistes podíem fotografiar o filmar una matança, i no fer cap altra cosa que restar quietes. Ni entenia com érem capaços d'agenollarnos prop d'un nen moribund per fotografiar-lo, amb la seva mare cridant i plorant desesperada al costat, sense vomitar. Jo vaig respondre-li que el més probable era que després el periodista vomités.

Però primer, la foto.

En Gustav Mahler tenia raó.

Anava a dir-li que Stravinsky, Wagner i el mateix Mahler eren els meus músics clàssics favorits, per canviar de tema.

No vaig poder.

—Prepara't, perquè segons les meves dades estem entrant a la zona del conflicte. Darrere d'aquelles muntanyes hi ha Sezerkanda i això és terra de ningú —va sospirar l'alemany.

Tot just havia acabat de dir-ho, va esclatar el primer obús a uns vint metres davant nostre i a la dreta.

En Mahler va ser ràpid. Va girar el volant de cop, també a la dreta, com si es dirigís de dret al lloc de l'explosió. El segon obús va caure a l'esquerra, prop d'on hauríem estat si haguéssim continuat en línia recta.

—Agafa't!